

**Wyrok z dnia 28 lutego 1997 r.
II UKN 98/96**

Przyjęcie w § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) wieku 45 lat, jako wieku emerytalnego dla solistki - wokalistki (lit. b), zaś 50 lat jako wieku emerytalnego dla artystki chóru (lit. c), jest uzasadnione różnym stopniem trudności tych rodzajów działalności artystycznej i jego wpływem na zdolność do kontynuowania tej działalności (pracy). Dlatego brak jest podstaw do uzupełnienia okresu działalności artystycznej w charakterze solistki - wokalistki okresem działalności w charakterze artystki chóru.

Przewodniczący SSN: Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Stefania Szymańska (sprawozdawca), Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 1997 r. sprawy z wniosku Anny S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w S. o emeryturę dla twórców, na skutek kasacji organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 17 września 1996 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie wyrokiem z dnia 4 marca 1996 r. oddalił odwołanie Anny S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w S. z dnia 25 listopada 1995 r., odmawiającej przyznania jej emerytury na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia Sądu: Wnioskodawczyni, licząca 45 lat, wykonywała pracę śpiewaczki-solistki od 1 stycznia 1977 r. do 31 grudnia 1989 r. W okresie od 21 czerwca 1971 r. do 31 grudnia 1973 r. także wykonywała działalność artystyczną, ale o innym charakterze, która nie daje jej takich samych uprawnień jak solistce. W okresie tym bowiem była członkiem chóru. Sąd powołał się na decyzję Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców przy Ministrze Kultury i Sztuki z dnia 26 lutego 1986 r. oraz § 12 pkt 1 lit. b i c rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Zdaniem Sądu, wnioskodawczyni uzyska prawo do emerytury po osiągnięciu 50 lat.

W rewizji wniesionej od tego wyroku wnioskodawczyni domagała się przyznania emerytury, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do

ponownego rozpoznania. Powołując się na treść świadectwa pracy wystawionego przez Państwowy Teatr Muzyczny w S., potwierdzającego jej zatrudnienie w charakterze artystki chóru już od 1 października 1970 r. aż do 31 sierpnia 1976 r. wywodziła, że ma dłuższy okres pracy artystycznej niż przyjęty przez Sąd Wojewódzki. Skarżąca zarzuciła także, że Sąd pominął wskazane przez nią dowody mające potwierdzić, iż jako artystka chóru wykonywała w wystawianych spektaklach partie śpiewaczki-solistki, czym naruszył art. 3 § 2 i art. 217 KPC. Według wnioskodawczynie spełnia ona zatem wymogi art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 1975 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin (Dz. U. Nr 31 z 1983 r., poz. 145 ze zm.) do przyznania jej emerytury.

Sąd Apelacyjny uznał rewizję za uzasadnioną. Sąd Apelacyjny podkreślił, że wnioskodawczynie ukończyła 45 lat życia, wykonywała działalność artystyczną od 21 czerwca 1971 r., (tj. od ukończenia Państwowej Szkoły Muzycznej II stopnia) jako artystka chóru, zaś od 1 stycznia 1977 r. do 31 grudnia 1989 r. jako śpiewaczka-solistka, a także że w okresie od 1 stycznia 1974 r. do 31 grudnia 1989 r. podlegała ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej działalności artystycznej. Nietrafne jest - zdaniem Sądu Apelacyjnego - stanowisko Sądu I instancji, iż wnioskodawczynie musi wykazać się, w celu nabycia prawa do emerytury na podstawie przepisu § 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., co najmniej 15-letnim okresem pracy w charakterze solisty. Przepis § 12 ust. 3 wymienionego rozporządzenia wymaga od kobiety udowodnienia jedynie 20-letniego okresu zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat działalności artystycznej. Do działalności artystycznej zalicza się nie tylko działalność wnioskodawczynie w charakterze śpiewaczki-solistki, ale także w charakterze artystki chóru. Jest zaś niesporne, że w obu tych dziedzinach sztuki wnioskodawczynie wykazała się 15-letnim okresem zatrudnienia. Wymieniony przepis nie zawiera warunku, by okres 15 lat dotyczył tylko jednego rodzaju działalności artystycznej. Sąd Wojewódzki dokonując odmiennej interpretacji tego przepisu naruszył zatem prawo materialne. Dlatego Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i przyznał wnioskodawczynie prawo do emerytury od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego uznając, że spełnia ona wszystkie warunki do nabycia tego świadczenia. Sąd Apelacyjny zaznaczył jednak, iż nie jest trafny zarzut rewizji, że Sąd winien był prowadzić dowód z zeznań świadków celem ustalenia, czy wnioskodawczynie, jako artystka chóru, wykonywała w wystawionych spektaklach partie solistki. Przeprowadzeniu takiego dowodu sprzeciwia się zarówno § 2 ust. 1 rozporządzenia, który wymaga, by praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jak i ust. 2 tegoż paragrafu, stwierdzający, iż okresy pracy, o której mowa w ust. 1 potwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji. Dowód z zeznań świadków byłby dopuszczalny tylko wtedy, gdyby zakład pracy nie posiadał dokumentów zatrudnienia z powodu ich zniszczenia lub zagubienia. Taka sytuacja w niniejszym procesie zaś nie występuje.

W kasacji wniesionej od tego wyroku pozwany organ rentowy wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Kasacja opiera się na zarzucie naruszenia prawa materialnego polegającego na błędnej wykładni § 12 powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. przez przyjęcie, że wnioskodawczynie spełnia wszystkie wymagania niezbędne do przyznania emerytury.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Ma rację skarżący, że Sąd Apelacyjny dokonał błędnej wykładni § 12 ust. 1 pkt 1 lit. b i c rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), który to przepis ma zastosowanie także do twórców (art. 19 ustawy z dnia 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin - jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 145 ze zm.).

Trafnie wskazano w uzasadnieniu kasacji, iż Komisja do Spraw Zaopatrzenia Twórców w decyzji [...], jednoznacznie wyszczególniła dwa okresy działalności twórczej wnioskodawczynie, a mianowicie: okres pracy w charakterze artystki chóru (21 czerwiec 1971 r. - 31 grudzień 1973 r.) oraz w charakterze solistki-wokalistki (1 styczeń 1977 - 31 grudzień 1989). Oznacza to, że wnioskodawczynie posiada 13-letni okres pracy twórczej jako solistka-wokalistka i 2-letni okres pracy twórczej w charakterze artystki chóru. To rozróżnienie ma istotne znaczenie w świetle § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. W przepisie § 12 ust. 1 pkt 1 tego rozporządzenia enumeratywnie wymieniony został wiek emerytalny artystów różnych specjalności (lit. a-c). Solistka-wokalistka nabywa prawo do emerytury w wieku 45 lat, jednakże tylko wówczas, gdy zostanie spełnione także wymaganie określone w ust. 3 tego przepisu, tj. posiadanie co najmniej 15 lat pracy w takim charakterze. Wniosek taki wynika z łącznej analizy treści § 12 ust. 1, 2 i 3 tego rozporządzenia. Odmienne stanowisko zaprezentowane przez Sąd Apelacyjny, nie może być zaaprobowane. Przyjęcie takiego stanowiska podważałoby bowiem sens gradacji przyjętej w § 12 ust. 1 - gdy chodzi o wiek emerytalny. Przy takim założeniu niepotrzebna byłaby gradacja wiekowa określona dla artystów poszczególnych rodzajów działalności. Przyjęcie w § 12 ust. 1 pkt 1 wieku 45 lat jako wieku emerytalnego dla solistki-wokalistki (lit. b), zaś 50 lat jako wieku emerytalnego dla artystki chóru (lit. c), a więc wyższego o 5 lat, jest uzasadnione różnym stopniem trudności tych rodzajów działalności artystycznej i jego wpływem na zdolność do kontynuowania tej działalności (pracy).

Z powyższego wynika kolejny wniosek, a mianowicie brak podstawy do uzupełnienia okresu działalności artystycznej wnioskodawczynie w charakterze solistki-wokalistki okresem działalności w charakterze artystki chóru, ponieważ w odniesieniu do tej ostatniej działalności wiek emerytalny jest wyższy o 5 lat. [...]

Z tych powodów Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego i przekazał sprawę temuż Sądowi do ponownego rozpoznania.

=====